Arkæologisk Forum

Nr. 42
2020

Særtryk

Indhold

Leder

Redaktionen 1

Midt i en (ned)brydningstid

Spejlinger: Fragmentet og det arkæologiske

Redaktionen 3

Spejlinger
Fragmentet og det arkæologiske

Lone Claudi-Hansen* 5

Ræk mig hammeren
Om keramik, kompensation og klassificering

Anna Severine Beck* 11

Hus eller ej?
Refleksioner over det arkæologiske hus

Karl Hjalte Raun Maack* 17

Refleksioner omkring det arkæologiske
– perspektiver omkring digital data

Artikel

Mette Palm 23

Drømmen er at blive arkæolog
Erhvervspraktik for 8.-9. klasse på aarkæologiske museer

Konferenceindtryk

Jakob Schlein Andersen 31

Datering af jernalderens huse
Indtryk fra en debatdag om AMS-dateringer, hustypologi og bebyggelsesudvikling med udgangspunkt i jernalderhuse

Replik

Kristian Kristiansen 37

The future of Nordic TAG?
Every new generation of archaeologists defines its own needs

Uddannelse

Rasmus Holst Nielsen 37

Arkæologer på barrikaden for overlevelse som fag

*Fagfællebedømt artikel
* Peer reviewed Paper

af Redaktionen

Spejlinger

Fragmentet og det arkæologiske

I denne udgave af "Spejlinger" har vi bedt tre forfattere diskutere det fragmenterede og ukomplette i forhold til det arkæologiske materiale indenfor hver deres felt: keramik, det arkæologiske hus samt arkæologisk databehandling og digitalisering. Udgangspunktet for diskussionen er artiklen: Nativ, A. 2017. No compensation needed: On archaeology and the archaeological. *Journal of Archaeological Method and Theory*, 24 (3), 659–675.

Målet i A. Nativs artikel *No compensation needed: On archaeology and the archaeological* (2017) er at diskutere den gængse forståelse af, hvad arkæologi og det arkæologiske er. Teoretisk set har artiklen rødder i Object-Oriented Ontology (OOO), der ligesom andre dele af bølgen af New Materialism, kalder på et fornyet fokus på ting (objekterne). Ifølge OOO skal ting opfattes (og studeres) som ligeværdige dele af verden; på lige fod med mennesker. Med andre ord er udgangspunktet, at der er et symmetrisk forhold mellem ting og mennesker (se også Olsen 2010). Artiklens formål er dog ikke at formulere OOO, som et nyt teoretisk paradigme for arkæologien, men derimod at forfølge, hvad OOO har af mere konkrete konsekvenser for arkæologiens praksis og mål. Selvom diskussionens udgangspunkt således er forankret i det teoretiske, indeholder den væsentlige metodiske overvejelser.

Artiklens hovedargument er, at arkæologien har en negativ forståelse af det arkæologiske materiale, da det primært forstås som fragmenteret og ukomplet. Baggrunden, argumenterer Nativ, er en italesættelse af det arkæologiske materiale som henholdsvis "rester" – forstået som efterladenskaber fra fortiden, som "forstyrrede" – forstået som påvirket af naturlige og kulturelle processer i forhold til sin oprindelige fremtoning og som "statiske" – forstået som fjernet fra den oprindelige dynamiske handling. Alene det faktum at det forhistoriske menneske er fraværende i det arkæologiske materiale gør, ifølge forfatteren, at materialet altid fremstår mangelfuldt. Konsekvensen er, at meget arkæologisk arbejde består i at kompensere for disse mangler ved for eksempel at indsamle mere data, at lave mere nøjagtige prøver, at identificere forstyrrelser for at kunne tage højde for disse, at bruge analogier, andre kildegrupper og teoretiske modeller fra andre felter i fortolkningerne, der kan dække for "hullerne" i det arkæologiske materiale. Men ved inddragelsen af andre kildegrupper, fx historiske kilder eller etnografiske analogier, der traditionelt opfattes som mere komplette, kan det arkæologiske materiale komme til at fremstå endnu mere ukomplet.

Om Spejlinger

Idéen med artikelserien "Spejlinger" er at præsentere en aktuel arkæologisk problemstilling fra den internationale litteratur (tidsskrifter, konferencer, bøger mv.) og lade udvalgte skribenter spejle denne i en specifik kontekst, der er relevant for dansk arkæologi. Skribenterne skal således ikke diskutere den oprindelige tekst i klassisk forstand, men derimod bruge tekstens udlægning af den givne problemstilling til at se på sit eget felt og materiale på en ny måde. Opgaven er på den måde at "tænke med" den oprindelige tekst samtidig med, at der selvfølgelig er rum til at være uenig med tekstens udlægning af problemstillingen.

Håbet er, at "Spejlinger" vil fungere som en slags "åben læseklub", der både vil inspirere og provokere til at se arkæologien i Danmark i en større sammenhæng – og måske ovenikøbet på helt nye måder.

Den negative opfattelse af det arkæologiske materiale, giver, ifølge Nativ, alvorlige problemer og begrænsninger for arkæologien som felt, i og med at det arkæologiske alt for hurtigt i processen bliver omformet til 'noget andet' end det oprindeligt var. Med Nativ's egne ord:

"*The heart of the matter is that the archaeological is too quickly and too readily made to serve purposes that are far removed from its concrete conditions. It is immediately put into the grinder of reverse engineering that seeks to discover what it once was, but in the process neglects to consider what it is"* (Nativ 2017:660). Det sker, fordi dét, som studeres (det arkæologiske materiale), og dét, som er målet at vide mere om (fortidens liv), reelt er to forskellige ting, hvorimod i et felt som antropologi er analyseobjektet og interesseobjektet i langt højere grad det samme, fordi de mennesker, der fx interviewes, også er de mennesker, der studeres. Fordi målet for det arkæologiske studie på den måde bliver noget andet end at studere det arkæologiske materiale i sig selv, betyder det, at der kun bliver et begrænset engagement med det arkæologiske materiale. Men dermed, argumenterer Nativ, opstår der også en manglende tillid til det arkæologiske materiale i sig selv.

Problemerne kan, ifølge Nativ, kun overkommes ved at omtænke opfattelsen af det arkæologiske (materiale), selvom dette kan indebære en reel omtænkning af målet med arkæologien som felt. Hvor målet for arkæologien traditionelt set har været at rekonstruere og forstå fortiden, foreslår Nativ, at arkæologiens mål i højere grad skal være at forstå det arkæologiske i sig selv og bruge det som udgangspunkt for en ny måde at arbejde med arkæologien på. Dette indebærer blandt andet at forstå det fragmenterede og ukomplette ved det arkæologiske materiale ikke som noget der er tabt, men som et fravær, der er en præmis for det arkæologiske materiale og som på den måde er med til netop at gøre det arkæologiske materiale til det, som det er (se også Bille & Sørensen 2008). Artiklen rummer ikke nogen klart definerede forslag til, hvordan man kan arbejde videre med det fragmenterede i praksis, da det opfattes som noget, der skal eksperimenteres med før en mere konkret form på en anden arkæologi kan formuleres.

Artiklen afsluttes derfor med en kraftig opfordring til at eksperimentere med andre måder at tænke arkæologi og det arkæologiske på – også i praksis, fordi *"a confidence in what is actually excavated in the field has to be build up from the bottom"* (Nativ 2017:671).

Denne opfordring gives hermed videre til vores skribenter. I denne udgave har redaktionen spurgt henholdsvis Lone Claudi Hansen, Anna Severine Beck og Karl Hjalte Raun Maack. Lone er museumsinspektør ved Museum Vestsjælland og har specialiseret sig i studiet af ældre jernalders keramik, blandt andet ud fra eksperimentel arkæologiske forsøg. Anna er museums-inspektør ved Museum Sydøstdanmark, og uddannet ph.d. fra Aarhus Universitet. Udgangspunktet for Annas ph.d.-projekt var en undersøgelse af det arkæologiske hus som fænomen. Hjalte er uddannet ph.d. fra Heidelberg Universitet, hvor han har specialiseret sig i arkæologisk databehandling og digitalisering. Han har desuden mange år erfaring fra feltarkæologien.

De spørgsmål som vi har bedt skribenterne om at forholde sig mere specifikt til inden for deres felt er:

- Hvilken rolle har det fragmenterede og ukomplette i forhold til det arkæologiske materiale spillet inden for dit felt?
- Hvordan kunne en ny tilgang til det fragmenterede og ukomplette i det arkæologiske materiale inden for dit felt præsentere materialet på en ny måde?
- Hvad kunne en ny tilgang betyde for dit forsknings-felt i fremtiden?

Og hermed giver vi ordet videre til vores skribenter.

Litteratur

Bille, M. & T. Flohr Sørensen 2008
I fraværets nærvær.
Arkæologisk Forum 19, 32-35.

Nativ, A. 2017
No compensation needed: On archaeology and the archaeological.
Journal of Archaeological Method and Theory, 24 (3), 659–675.

Olsen, B. 2010
In Defence of Things. Archaeology and the Ontology of Objects.
Lanham: Altamira Press.

af Anna Severine Beck, Museum Sydøstdanmark*

Hus eller ej?

Refleksioner over det arkæologiske hus

Karakteren af de arkæologiske spor på en typisk bopladsudgravning er ofte undseelige. Der er sjældent noget synligt af de forhistoriske huse over jorden, og når de arkæologiske resultater skal videreformidles, kan man løbe ind i problemer. I artiklen argumenteres for, at disse problemer ikke kun skyldes dårlige bevaringsforhold, men derimod opstår når arkæologerne taler om to-dimensionelle systematiske brune pletter på jorden som 'huse'. Det arkæologiske hus lever, populært sagt, ikke op til forventningerne om 'et hus'. I stedet bør man, som foreslået af Nativ (2017), tage fragmenteringen af det arkæologiske materiale alvorligt og i langt højere grad anvende begrebet 'hustomt' om det udgravede hus, da det vil føre til en bedre forståelse af, hvad det er, der undersøges – både i forsknings- og formidlingssammenhæng.

Du kender sikkert situationen. Du står på endnu en bopladsudgravning og forsøger at finde hoved og hale i sværmen af stolpehuller, gruber og andre arkæologiske spor. Endelig er den der! Et langhus toner frem. Og nu kommer en hundelufter ovenikøbet forbi og spørger: Finder I noget? Du begynder begejstret at fortælle om det hus, som du netop har lokaliseret. Men på trods af din levende formidling spørger den forbipasserende uforstående: Hvor er det hus, som du taler om? Frustrationen er klar, men når videreformidlingen løber ind i problemer, er det ikke nødvendigvis dine evner som formidler, som ikke slår til. Det er meget muligt, at problemet stikker dybere end som så.

I denne tekst vil jeg spejle A. Nativ's argumentation om det fragmenterede og ukomplettes rolle i arkæologien (Nativ 2017) i (dansk) bebyggelsesarkæologis tilgang til det arkæologiske hus (her i forståelsen som 'det hus, der udgraves'). Mere konkret vil jeg diskutere, hvilken rolle det fragmenterede spiller i udforskningen af det arkæologiske hus, og hvad en alternativ tilgang til det arkæologiske materiale kunne betyde. Mit argument er, at der er en generel negativ opfattelse af huset som arkæologisk fænomen. Kun ved at ændre på attituden til det arkæologiske materiales præmisser og indgå i et dybere og mere berigende engagement med det arkæologiske hus, kan vi opnå en ny forståelse af fortidens huse.

Huse

I dag spiller de arkæologiske huse en helt central rolle i bebyggelsesarkæologien, hvor de anses som afgørende for at placere en given bebyggelse i den rette kulturhistoriske sammenhæng og for at belyse bebyggelsesmønstre, -udvikling og -dynamik. En væsentlig del af det bebyggelsesarkæologiske arbejde har derfor haft fokus på at identificere husene og på at datere disse enten typologisk eller med naturvidenskabelige metoder. Konsekvensen er, at mange forskningskræfter inden for feltet lægges i at forfine de eksisterende hustypologier (fx Eisenschmidt 2013, Laursen & Holst 2017, Boye 2019) og i brugen af C14-dateringer i bopladsudgravninger (fx Villumsen 2013, Hansen 2015).

Med det store, varierede og fortsat voksende datamateriale, udviklingen af nye naturvidenskabelige metoder, forfinelse af metoder for C14-datering, en bred vifte af teoretiske indfaldsvinkler og en høj udgravningsaktivitet, der giver masser af muligheder for at eksperimentere med nye metoder, tilgange og strategier, har udgangspunktet for udforskningen af det arkæologiske hus aldrig været bedre. Alligevel er de spørgsmål, der stilles til de arkæologiske huse relativt simple og uniforme, så materialets egentlige potentiale sjældent kommer frem (Beck 2017a). Med direkte inspiration fra A. Nativ's artikel kan dette begrænsede engagement måske forklares med den rolle, som det fragmenterede spiller i bebyggelsesarkæologien.

Fragmenter

Det arkæologiske hus er nok et af de mest fragmenterede fænomener i dansk arkæologi. Som regel identificeres et hus på baggrund af rækker af stolpehuller, der ud fra deres systematiske placering, genkendes som 'et hus'

(Figur 1). Når et hus er identificeret, omtales det også hurtigt som 'et hus'. Virkeligheden er dog, at det er meget sjældent, at der er noget tilbage af det egentlige, fysiske hus. Tømmerkonstruktion, vægge, tag, gulv og indretning er oftest for længst gået til, og typisk er det kun de allerdybest nedgravede dele af husets fundament man finder. Den eksisterende udgravningsmetode, hvor overjord fjernes mekanisk ned til overfladen af råjorden, medvirker til at gøre dette fragmenterede fundbillede endnu mere udpræget, da alt hvad der eventuelt kunne være tilbage af huset fjernes ved afdækningen. Når man omtaler velbevarede huse i dansk bebyggelsesarkæologi, er det således som regel huse, hvor den komplette husplan med vægge, gavle, indgange og eventuelle skillevægge kan identificeres ud fra de arkæologiske anlæg, mens dårligt bevarede huse kun viser sig selv som huller efter de tagbærende stolper. Så når arkæologerne finder 'et hus' i udgravningen, er der reelt set intet tilbage af det fænomen, som der refereres til. Det arkæologiske hus fremstår kun som en skygge af det hus, som engang stod på stedet.

Det fragmenterede og ukomplette er på den måde en uomgængelig præmis i dansk bebyggelsesarkæologi; en præmis, som bliver særligt fremtrædende, hvis idealet er en forståelse af huset, der rækker ud over en simpel datering. For at kompensere for manglerne i det arkæologiske materiale har en velkendt strategi været at inddrage viden fra andre kilder, der belyser 'huset' og på den måde 'fylde hullerne ud' (Nativ 2017:662). Det kan blandt andet være i form af etnologiske og etnografiske analogier (fx Grøn 2014; Webley 2008), skriftlige kilder og beretninger (fx Christensen 2015), samtidige modeller og illustrationer (fx Schmidt 1994) eller eksperimentelle rekonstruktioner (fx Draiby 1991; Beck et al 2007). Der er intet galt med at inddrage andre kildetyper som brugbare analogier eller at stille spørgsmål under hensyntagen til materialets bevaringstilstand, men processen kan nemt komme til at for-

Figur 1:
Et – efter standarden – yderst velbevaret hus udgraves. Hus 2, Strøby Toftegård. Foto: Museum Sydøstdanmark.

stærke den generelle oplevelse af, at det arkæologiske materiale er fragmenteret, mangelfuldt og ukomplet, som noget udelukkende negativt. Der opstår en generel 'skuffelse' over det arkæologiske materiale, som resulterer i en overvejende negativ attitude overfor det arkæologiske hus og dets udsagnskraft (Nativ 2017:661; Beck 2017a:38). Slutresultatet bliver, at de dominerende spørgsmål til det arkæologiske hus i udgravningen begrænses til en typologisk og måske en naturvidenskabelig datering, mens mere komplekse spørgsmål omkring husets konstruktion, brug, indretning, betydning og levetid sjældent stilles på den typiske bopladsudgravning. Den type spørgsmål gemmer man til de unikke, yderst velbevarede fund, når – og hvis – de kommer.

Så for at summere op så kan man ikke undgå at skulle forholde sig til det fragmenterede inden for bebyggelsesarkæologien. Det er dog sjældent noget som eksplicit diskuteres udover som et bevaringsmæssigt problem, der påvirker det arkæologiske materiales udsagnskraft. Hvis ikke man kan finde supplerende kilder, der kan overkomme manglerne, kan det betyde, at man giver op overfor det arkæologiske materiale og engagementet i det enkelte hus bliver begrænset. Som en selvbekræftede spiral betyder det også, at de begrænsede, simple spørgsmål, der trods alt stilles til huset, kommer til at bekræfte den generelle negative opfattelse af det arkæologiske hus' udsagnskraft om, at det ikke kan fortælle os ret meget om fortidens huse udover en datering.

Spor og hustomter

Hvis man derimod følger Nativ's argumentation, så er problemet ikke nødvendigvis det arkæologiske materiales udsagnskraft, men derimod de spørgsmål, som der stilles til det. Hans argument er, at arkæologer i den arkæologiske proces alt for hurtigt gør det arkæologiske materiale til noget, som det ikke er, fremfor at tage stilling til, hvad det egentlig er (Nativ 2017:660). For at komme væk fra den negative opfattelse af det arkæologiske hus, plæderer Nativ derfor for en alternativ tilgang til det arkæologiske materiale, hvor arkæologer bør engagere sig mere i, hvad det arkæologiske materiale egentlig er og bygge en forståelse op fra dette.

I forhold til det arkæologiske hus kan det forstås som, at huset tidligt i den arkæologiske proces gøres til 'et hus' ved netop at kalde det dét på trods af, at der intet er tilbage af det fysiske hus. I den proces overses nemt den markante forskel mellem, hvad huset engang var og huset, som arkæologisk fænomen – altså, hvad det er i dag. Med andre ord det som undersøges arkæologisk, er reelt set ikke huset, men derimod *sporene* efter det oprindelige hus (Beck 2017b).

Hvordan forandrer det så synet på det arkæologiske hus? Hvor betegnelsen 'hus' referer direkte til huset, som en genstand på linje med andre genstande (fx økser, pilespidser eller mønter), så peger betegnelsen 'sporene af et hus' ikke bare imod et aftryk af den fysiske konstruktion af huset men også mod hændelser, begivenheder og processer i huset, som har afsat de fysiske aftryk, som undersøges arkæologisk (Beck 2016). Som spor er et stolpehul således – helt banalt set – et hul, der er gravet for at fiksere en stolpe i jorden. Men det er samtidig et hul, der er fyldt op, da stolpen blev rejst, såvel som et hul, der blev genopgravet og som mistede sin funktion, da huset blev nedrevet (Figur 2). I dette perspektiv bliver stolpehullet til mere end et objekt, men derimod til en proces med et bestemt chaîne opératoire (Beck 2017b:70; Pauketat & Alt 2005:217). En del af disse processer har efterladt et aftryk i stolpens indhold og stratigrafi og kan identificeres, når det udgraves: den indledende nedgravning, stolpehulsfyldet, stolpesporet, opgravningssporet og så videre (Zimmermann 1998:25). Fremfor at identificere lagene i stolpehullet på baggrund af, at de har forskelligt fyld, så kan de identificeres på baggrund af de hændelser, som formede dem. Helt lavpraktisk betyder det fx både at give nedgravninger og opfyld et nummer og en beskrivelse, på samme måde, som det gøres ved single-context registrering (Harris 1989). Både nedgravning, hvor der fjernes fyld, og opfyld, hvor der tilføres fyld, kan relateres direkte til konkrete hændelser (Beck 2017). Nogle hændelser var korte (fx opgravningen af det oprindelige hul), andre hændelser havde en længere varighed (fx den gradvise opfyldning af stolpehullet i forbindelse med stolpens nedbrydning), men hver stratigrafiske enhed (nedgravning eller opfyld) afspejler hændelser, som har relation til husets historie, hvad end det er byggeri, brug, reparation eller nedbrydning af huset; hændelser, der er foregået i, med og omkring huset.

Med andre ord vidner stolpehullet ikke kun om huset som fysisk konstruktion men i høj grad også om, hvordan mennesker har forholdt sig til huset gennem

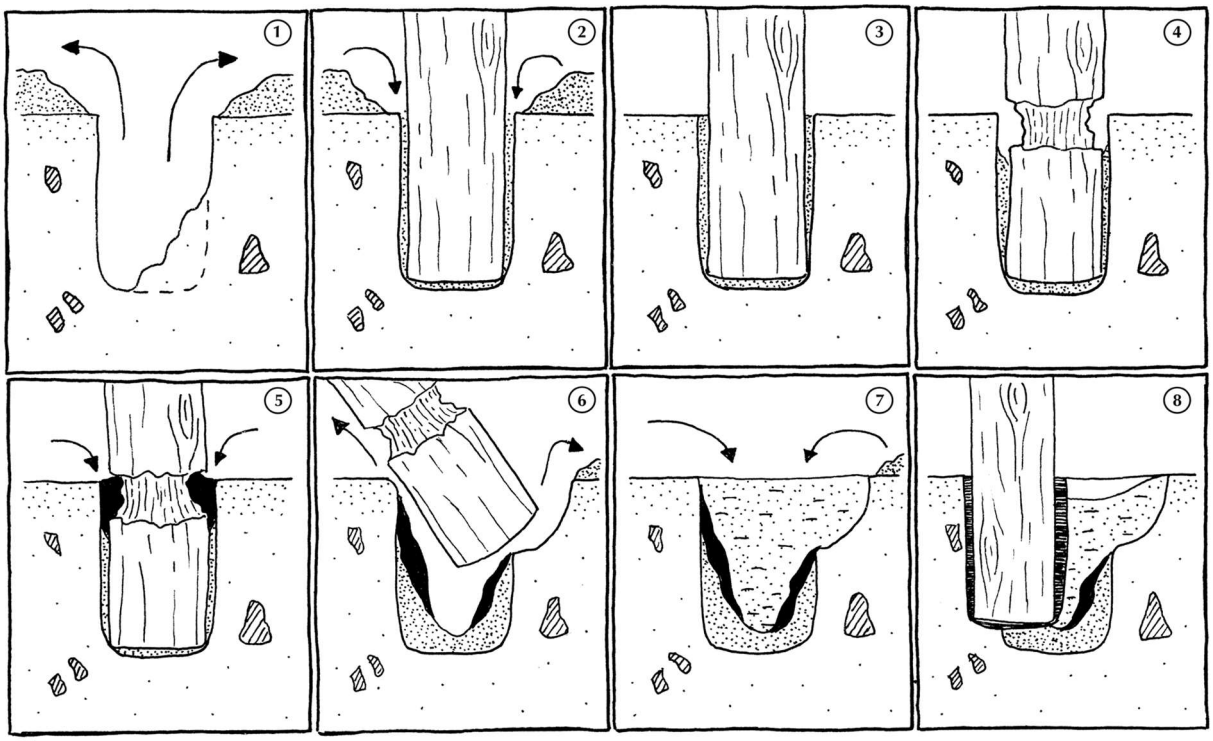

Figur 2:
Et skematisk eksempel på et stolpehuls chaîne opératoire. (1) planlægning og udgravning af hul; (2) placering af stolpe og opfyldning af hul; (3) sætning og stabilisering af opfyld; (4) stolpen rådner ved jordoverfladen, hvor luft og jord mødes; (5) tilføring af sekundært opfyld, tilfældigt eller med vilje; (6) fjernelse af stolpe ved reparation eller nedrivning af hus; (7) opfyldning af stolpehul, en proces som kan ske enten langsomt eller hurtigt; (8) hvis der er sekundære nedgravninger (samtidige eller efter det primære stolpehul), komplicerer det stratigrafien, da stratigrafiske detaljer kan forstyrres eller helt blive fjernet. Tegning: Anna S. Beck

tid. Fremfor som et enkeltstående objekt fremstår det arkæologiske hus som en samling af heterogene elementer, der både består af det fysiske hus, dets beboere og indretning, men også beboernes handlinger, begivenheder, praksisser, drømme og daglige rutiner. Det, vi kalder 'huset', opstår alene på baggrund af, hvordan de enkelte elementer indgår i aktive relationer med hinanden gennem forskellige processer. Nogle processer medvirker til at bygge huset op, mens andre processer samtidig medvirker til at nedbryde den. Det arkæologiske hus er på den måde et resultat ikke bare af byggeriet af den fysiske konstruktion, men af alle de begivenheder og hændelser, der er sket på stedet. Den tilgang til det arkæologiske materiale har sin baggrund i Assemblage Theory (for nærmere beskrivelse – se Beck 2017a), og stiller nye spørgsmål til det arkæologiske hus – hvad sker der i byggeprocessen? Hvordan bruges huset? Hvilke huse bliver repareret? Hvordan forlades huset? – og mange andre.

Ved at stille disse spørgsmål, identificere hændelserne i stolpehullernes stratigrafi og forbinde dem til husets biografi, kan en del af disse – ofte komplekse – spørgsmål belyses ud fra det fragmenterede og ukomplette arkæologiske materiale, der findes ved en typisk bopladsudgravning i Danmark og kræver ikke, at man venter på den unikke, yderst velbevarede hustomt med gulvlag, rester af vægge og spor af indretningen. Helt lavpraktisk kræver det en ændret tilgang til udgravningen af sporene af de arkæologiske huse. En ny udgravningsmetode skal udvikles, hvor der tages udgangspunkt i tankegodset bag single-context-udgravning, men hvor den praktiske udførelse stadig tager hensyn til, at tidsforbrug og datamængde skal være i balance med kompleksiteten og mulighederne i

den enkelte udgravningssituation. For eksempel kræver registreringen af den enkelte stratigrafiske enhed i et stolpehul på en dansk fladmarksudgravning ikke nødvendigvis et selvstændigt dataark, da kompleksiteten inden for det enkelte anlæg trods alt er begrænset (Felding & Stott 2013). Udgravningen kan også nemt foregå ved snitning af anlæg frem for single-context-udgravningsmetode, idet der sjældent er komplicerede stratigrafier til stede. Gevinsten vil til gengæld være en større forståelse af det enkelte stolpehuls chaîne opératoire og dermed også langt bedre mulighed for at placere fx dateret eller andet analyseret materiale fra stratigrafiske enheder i forhold til begivenheder i husets biografi. En fornyet tilgang til det arkæologiske materiale, der inddrager fragmentering og det ukomplette, som en præmis for materialet, og prøver at forstå, hvad materialet egentlig er, kan således være med til at give en dybere forståelse af det enkelte hus, og dermed også en indgang til at få bedre greb om bebyggelsesmønstre, -udvikling og -dynamikker, hvilket både vil komme forskningen og formidlingen til gode.

Tilbage er så at spørge os selv om, hvad vi kalder det arkæologiske materiale, for hvis betegnelsen 'hus' peger mod noget, som det arkæologiske materiale ikke er, hvad skal vi så kalde det, som vi udgraver? Et forslag kunne være at begynde at tale om 'det arkæologiske hus', som 'en hus*tomt*' frem for 'et hus'. En hustomt betegner et for længst forsvundet hus med alt, hvad det måtte have indeholdt af glæder, sorger, leg, pligter, konstruktioner, reparationer og daglige rutiner; betegnelsen rækker således ud over den fysiske konstruktion samtidig med, at den med det samme indikerer, at det kun er resterne af det levede liv, vi står med. Forventningerne kommer på den måde til at svare bedre til det undersøgte – måske vil man endda kunne få den forbipasserende hundelufter mere med på, hvad det er, vi finder derude på marken.

Litteratur

Beck, A.S. 2016
Sporet og det arkæologiske materiale. Indtryk fra konferencen 'On the trace. Passing, presence and the persistence of the past', Københavns Universitet, 22.-23. september 2016.
Arkæologisk Forum 35, 46–48.

Beck, A.S. 2017a
Assembling the house, building a home. The Late Iron Age longhouse (500-1000 AD).
Ph.D.afhandling, upubl. Aarhus Universitet, Aarhus.

Beck, A.S. 2017b
Temporalising the house: exploring alternative perspectives on time and the archaeological record within Danish settlement archaeology.
Danish Journal of Archaeology 6, 67–83.

Beck, A.S., L. M. Christensen, J. Ebsen, R. B. Larsen, D. Larsen, N. A. Møller, T. Rasmussen, L. Sørensen & L. Thofte 2007
Reconstruction - and then what? Climatic experimenst in reconstructed Iron Age houses during winter.
i: M. Rasmussen (red.): I*ron Age Houses in Flames. Testing House Reconstructions at Lejre.*
Studier i teknologi og kultur 3.
Historisk-Arkæologisk Forsøgscenter Lejre, Lejre, 134–174.

Boye, L.D. 2019
Den typologiske udvikling af østsjællandske huse fra førromersk til germansk jernalder - et værktøj til udredning af bosættelses-mønstre, bebyggelsesudvikling og ressource-områder.
Ph.D.afhandling, upubl. Københavns Universitet, København.

Christensen, T. 2015
Lejre bag myten. De arkæologiske udgravninger.
Jysk Arkæologisk Selskabs Skrifter 87.
Jysk Arkæologisk Selskab, Højbjerg.

Draiby, B. 1991
Studier i jernalderens husbygning. Rekonstruktion af et langhus fra ældre romersk jernalder.
i: B. Madsen (red.): *Eksperimentel Arkæologi.*
Studier i teknologi og kultur 1.
Historisk-Arkæologisk Forsøgscenter Lejre, Lejre, 103–134.

Eisenschmidt, S. 2013
Häuser der Wikingerzeit in Nordschleswig,
i: S. Kleingärtner, U. Müller & J. Scheschkewitz (red.): *Kulturwandel in Spannungsfeld von Tradition und Innovation*. Festschrift für Michael Müller-Wille.
Wachholtz Verlag, Neumünster, 195–213.

Felding, L., Stott, D. 2013
A posthole is a posthole? A discussion of excavation strategies and methodologies in Denmark and the UK.
Arkæologisk Forum 28, 31–34.

Grøn, O. 2014
Human spatial behaviour in dwellings and social psychology.
i: M. S. Kristiansen & K. Giles (red.): *Dwellings, Identities and Homes. European Housing Culture from the Viking Age to the Renaissance.*
Jutland Archaeological Society Publications 84.
Jysk Arkæologisk Selskab, Aarhus, 29–38.

Hansen, J. 2015
Landsbydannelse og bebyggelsesstruktur i det 1. årtusinde - et bebyggelseshistorisk regionalstudie.
Ph.D.afhandling, upubl. Syddansk Universitet, Odense.

Harris, E. 1989
Principles of Archaeological Stratigraphy.
Academic Press Inc, London, New York.

Laursen, S.V. & M. K. Holst 2017
Late Iron Age longhouses chronology. A study aimed at constructing a formal house chronology for the Late Iron Age, based on selected localities in central and eastern Jutland.
Danish Journal of Archaeology 6, 1–20.

Nativ, A. 2017
No compensation needed: On archaeology and the archaeological.
Journal of Archaeological Method and Theory 24, 659–675.

Pauketat, T.R. & S. M. Al 2005
Agency in a Postmold? Physicality and the Archaeology of Culture-Making.
Journal of Archaeological Method and Theory 12, 213–236.

Schmidt, H. 1994
Building Customs in Viking Age Denmark.
Poul Kristensen Grafisk Virksomhed a-s, Herning.

Villumsen, S. 2013
Hvad vi daterer, når vi daterer huse - anvendelsen af C14-dateinger til opbygning af huskronologier.
Arkæologisk Forum 28, 19–22.

Webley, L. 2008
Iron Age Households. Structure and Practice in Western Denmark, 500BC-200 AD.
Jysk Arkæologisk Selskabs Skrifter 62.
Jysk Arkæologisk Selskab, Højbjerg.

Zimmermann, W.H. 1998
Pfosten, Ständer und Schwelle und der Übergang von Pfosten zum Ständerbau - Eine Studie zu Innovation und Beharrung im Hausbau.
Probleme der Küstenforschung in südlichen Nordseegebiet 25, 9–241.

Nr. 42
2020

Arkæologisk Forum

I Arkæologisk Forum er et fagligt tidsskrift der søger at sætte det arkæologiske fag ind i en større sammenhæng – både videnskabeligt og samfundsmæssigt. Her kan både arkæologisk faglige og fagpolitiske emner behandles og debatteres.

Skriv til Arkæologisk Forum:
Arkæologisk Forum modtager gerne bidrag. Kontakt redaktionen, og få råd og vink om indhold, læsere, formaliteter, deadlines m.v.

Fagfællebedømmelse:
Generelt bliver tekster i Arkæologisk Forum fagfællebedømt. Fagfællebedømte artikler er markeret med en stjerne (*) ved forfatternavnet.

Kontakt:
redaktion@archaeology.dk
www.archaeology.dk

© Forfatterne og Arkæologisk Forum.
Artikler, indlæg og billeder må ikke mangfoldig-gøres i nogen form uden skriftlig tilladelse fra redaktionen.

Redaktion:
Anna Beck (ansv. redaktør)
Jette Rostock
Mette Palm
Ole Thirup Kastholm
Signe Lützau Pedersen
Susanne Klausholm Dolleris
Kamilla Majland

Udgiver:
Foreningen af Fagarkæologer – FaF

Forsidebillede:
Erhvervspraktikanter afprøver drømmen.
© Museum Nordsjælland

Tryk og oplag:
Holbæk Museum trykker 250 stk.

Arkæologisk Forum udkommer:
Juni og december

Abonnement og løssalg private:
175,- kr. årligt (2 numre)
87,50 kr. pr. nummer

ISSN 1399-5545

Foreningen af
Fagarkæologer
faf@archaeology.dk
www.archaeology.dk